

Н. Кондратенко
Л. Оболенцева

N. Kondratenko
L. Obolentseva

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОМИСЛОВОСТІ КРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN MANAGEMENT BY THE COMPETITIVENESS OF THE INDUSTRY OF THE COUNTRY AND ITS REGIONS

У статті узагальнено світовий досвід управління конкурентоспроможністю промисловості регіонів та його адаптацію до українських реалій сьогодення. Виокремлено основні завдання державної промислової політики провідних країн світу. Визначено пріоритети в передових виробничих технологіях ЄС, США і Китаю. Проведено аналіз особливостей управління конкурентоспроможністю промисловості у провідних країнах світу. Проаналізовано світовий індекс промислової конкурентоспроможності, представлено прогноз на 2020 р. Зроблено висновок про те, що конкурентоспроможність промисловості регіонів України буде значно вищою, якщо запроцює державна регіональна політика, що базується на європейських принципах та підкріплена реформою адміністративно-територіальною устрою.

***Ключові слова:** управління, конкурентоспроможність, промисловість, провідні країни світу, регіони.*

Постановка проблеми. Промисловість України завжди була та є однією з найбільш важливих галузей економіки, яка суттєво впливає на економічний і соціальний розвиток територій. Її перетворення на ефективний, конкурентоспроможний, сприйнятливий до інновацій і високотехнологічний комплекс, що динамічно розвивається та інтегрований у систему міжнародного поділу праці, вимагає поглиблених досліджень чинників, методів і форм забезпечення конкурентоспроможності промисловості на рівні регіонів країни на основі вивчення передового досвіду розвинених країн світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Регіональні проблеми підвищення конкурентоспроможності у промисловості досліджено багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Серед них: Л. Андреєва [1], П. Беленький [2], Ю. Валеева [3], М. Долішній [4], С. Коваленко [5], Л. Ковальська [6], Є. Крячко [7], Т. Федак [8] та ін.

Проте, незважаючи на значний науковий доробок, у наукових працях провідних вчених не повністю досліджені особливості управління конкурентоспроможністю промисловості на регіональному рівні. Саме вивчення передового зарубіжного досвіду сприятиме реалізації завдань щодо підвищення регіональної конкурентоспроможності промисловості країни.

Метою статті є узагальнення світового досвіду управління конкурентоспроможністю промисловості регіонів та його адаптація до українських реалій сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні адаптація досвіду провідних країн світу у сфері управління конкурентоспроможністю національної економіки й економіки регіонів зумовлена тим, що останнім часом посилилася тенденція інтеграції української економіки у світовий економічний простір.

У зв'язку з тим, що в умовах глобалізації економіки висуваються жорсткі вимоги до рівня конкурентоспроможності країни та її регіонів, раціональне використання передового світового досвіду стає все важливішим для інтегрування України в світове господарство. Сьогодні логіка розбудови конкурентоспроможності промисловості, зокрема в регіональному аспекті, має відповідати викликам сучасних міжнародних економічних відносин, сучасна динаміка яких свідчить про посилення ролі колективних зусиль у формуванні симетричних відповідей на кризові явища світового ринку.

На думку авторів, нині для України немає іншої альтернативи економічного розвитку, окрім рішучих дій із відновлення та модернізації промислового сектора національного господарства. Це, в свою чергу, вимагає розроблення та провадження сучасної промислової політики, яка є інструментом управління конкурентоспроможністю промисловості країни та її регіонів. Розглянемо характеристики промислової політики провідних країн світу (табл. 1).

Таблиця 1

Основні завдання державної промислової політики провідних країн світу [9]

Країна 1	Інститути 2	Завдання та інструменти 3
США	Єдиний державний орган, що координує промислову політику, формально відсутній. Частково функції промислової політики виконують президент (загальні принципи економічної політики), конгрес (федеральні закони, бюджет і регіонально-галузева політика), Федеральна резервна система, Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Податкове управління, Федеральна торговельна комісія (структурна політика антикризового регулювання). Функції державного регулювання промислової політики покладені також на місцеві органи влади штатів шляхом реалізації федеральних програм економічного розвитку	Офіційно уряд не визначає завдання промислової політики, але основні напрями її розвитку фактично визначені у сприянні зростанню конкурентоспроможності промисловості, завоюванні внутрішнього та експансії зовнішніх ринків промислових товарів, збалансованому розвитку промисловості в регіонах країни. Традиційно США при здійсненні промислової політики використовують «непрямі» методи (податкова, грошово-кредитна, експортна політика). Основними інструментами промислової політики США також є інноваційна, інвестиційна та структурна антикризова політика
Німеччина	Федеральне міністерство з економіки та енергетики Німеччини, до складу якого входить Генеральний директорат промислової політики	Метою промислової політики Німеччини є сприяння економічному зростанню, забезпечення зайнятості населення, створення умов для розвитку інновацій, залучення інвестицій у промислове виробництво. Для захисту вітчизняного виробника використовуються адресні допомоги і так зване субсидування промисловості майбутнього
Франція	Міністерство промисловості, Національна рада промисловості Франції, Дирекція з конкурентоспроможності промисловості і послуг	Згідно з Державною стратегією розвитку промислових секторів Франції 2020 р. головними напрямами промислової політики в умовах глобальної конкуренції та науково-технічного розвитку є збереження і розвиток ключових секторів промисловості (автомобілебудування, ядерні та космічні технології, екогалузі, індустрія моди). Як інструменти промислової політики використовуються селективні «прямі» інструменти промислової політики, а також «непрямі» – важелі податкової, бюджетної, грошово-кредитної політики, причому їх баланс визначається для кожного сектора промисловості окремо залежно від специфіки
Велика Британія	Department for Business, Innovation & Skills (сфера компетенції – розроблення промислової стратегії в рамках співпраці уряду та бізнесу і загальних підходів до відновлення сучасної промисловості); Department for Environment, Food & Rural Affairs (сфера компетенції – процеси реіндустріалізації в окремих секторах промисловості та екологічне управління й контроль за дотриманням екологічних нормативів); Department for Energy and Climate Change (сфера компетенції – енергетична промисловість, розвиток сучасної атомної енергетики); Government Office for Science (сфера компетенції – науково-технічне забезпечення розвитку промисловості)	Першочерговими завданнями промислової політики є інноваційний і високотехнологічний розвиток промислового виробництва, забезпечення конкурентоспроможності промисловості. Як інструменти промислової політики використовуються заходи державної підтримки (реалізація регіональних проектів і програм розвитку пріоритетних галузей промисловості), важелі інноваційної, інвестиційної, грошово-кредитної, податкової та бюджетної політики
Італія	Міністерство економічного розвитку Італії, функції якого реорганізовані згідно з Указом Президента від 5 грудня 2013 р. До його складу віднесені департаменти промисловості, торгівлі й ремесел. Також діє багато напівурядових комітетів з окремих питань розвитку промисловості, розвинена система участі держави в провідних галузях промисловості	Державна промислова політика спрямована на реалізацію заходів щодо розвитку конкурентоспроможності бізнес-середовища, стимулювання досліджень і промислових інновацій, новітніх технологій, боротьбу з контрафактною продукцією, підтримку розвитку мікро-, малих і середніх підприємств

Продовження табл. 1

1	2	3
Швеція	Міністерство промисловості, енергетики та комунікацій; Національне бюро технічного розвитку (інноваційна політика); Шведський інститут стандартів (удосконалення стандартів та нормалізація); Національна патенто-реєстраційна служба (патентна політика)	Головні завдання промислової політики полягають у підвищенні ефективності в усіх галузях промисловості, модернізації її технічної бази, створенні сприятливих умов для різноманіття форм промислових підприємств, активізації розвитку нових, наукомістких компаній і малого бізнесу. Характерною особливістю промислової політики Швеції є те, що вона затверджується у вигляді законодавчих актів на десятирічну перспективу. Головними інструментами промислової політики є використання непрямих методів (податкова, грошово-кредитна, експортна політики), спрощення ведення бізнесу, реалізація галузевих і регіональних програм розвитку промислового виробництва
Норвегія	Міністерство торгівлі, промисловості й рибного господарства, яке має такі структурні підрозділи: інформаційний відділ і департаменти: планування, управління та економічних питань; власності; торгівлі й промисловості; політики досліджень та інновацій; підприємництва та раціоналізації	Підвищення конкурентоспроможності промисловості, створення сприятливих умов для збалансованого розвитку промисловості в регіональному та галузевому розрізах. Головними інструментами промислової політики є селективні методи впливу, наприклад, прискорена амортизація, фінансування і впровадження НДДКР
Японія	Міністерство економіки, торгівлі і промисловості (МЕТП), до складу якого входять Бюро економічної і промислової політики, Бюро промислової науково-технічної політики і навколишнього середовища, Бюро промислового виробництва і Бюро комерції та промислової безпеки	Промислова політика Японії спрямована на сприяння розвитку наукомістких і високотехнологічних галузей. Для реалізації цієї мети МЕТП Японії використовує «прямі» методи структурної політики – селективні галузеві програми, структурну переорієнтацію промисловості, антимонопольне регулювання. Поряд з інструментами селективної промислової політики використовуються непрямі методи – бюджетна, податкова, грошово-кредитна, експортна політика
Південна Корея	Міністерство торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея, яке виконує регулюючу функцію економічної політики щодо розвитку промислового сектора	Головною метою промислової політики є забезпечення прискореного розвитку промисловості на основі новітніх науково-технічних досягнень, інтеграція її в світове господарство, відкритість для іноземних інвестицій, технологій, ноу-хау. Стратегічними промисловими секторами визначені напівпровідники, суднобудування, автомобілебудування, сталь, легка промисловість. Ураховуючи тенденції ринку і високий рівень глобалізації, урядом країни визначені 17 нових виробництв у пріоритетних секторах промисловості як важелі зростання економіки: «зелені» технології (відновлювальні джерела енергії, технологія очищення води, енергетичні технології з низьким вмістом вуглецю, екологічні транспортні системи, ІТ-провідники, світлодіоди), нано- та біотехнології (роботи, біо- і нанотехнології у галузях медицини і харчової промисловості, інформаційні технології) і збільшення доданої вартості послуг (в сфері охорони здоров'я, фінансування «зеленої» економіки, культура й освіта, туризм та пов'язані з ним галузі). Головним інструментом промислової політики є державна підтримка пріоритетних галузей промисловості через реалізацію регіональних програм розвитку

Підводячи підсумки аналізу державної промислової політики провідних країн світу, можна дійти висновку, що сьогодні проблеми у сфері формування та реалізації національної промислової полі-

тики виходять на перший план. Пріоритетними напрямками розвитку промисловості країни та її регіонів є підтримка високотехнологічних галузей промисловості, пошук можливостей для залучення міжнародних інвестицій і підвищення конкурентоспроможності промислової продукції та розвитку конкурентного середовища. У табл. 2 подано узагальнені пріоритети в галузях передових виробничих технологій у країнах ЄС, США, Китаї, Україні [10].

Таблиця 2

Пріоритети в передових виробничих технологіях ЄС, США і Китаю

Європейський Союз	США	Китай	Україна
<ul style="list-style-type: none"> - нові виробничі процеси; - адаптивні і розумні виробничі системи; - цифрове, віртуальне і ресурсоефективне виробництво; - мобільні та спроможні кооперуватися підприємства (мережеве виробництво та динамічні виробничі ланцюжки); - «людиноцентричне» виробництво; - виробництво, орієнтоване на споживача 	<ul style="list-style-type: none"> - сенсори, вимірювання і контроль процесів; - сучасний дизайн матеріалів, технології синтезу й обробки; - технології візуалізації, інформатика та цифрове виробництво; - сталє (раціональне) виробництво; - промислові нанотехнології; - виробництво гнучкої електроніки; - виробничі біотехнології і біоінформатика; - 3D-друк; - сучасне виробництво й обладнання для тестування (контроля якості); - промислова робототехніка; - сучасні технології формоутворення і з'єднання 	<ul style="list-style-type: none"> - ІКТ-індустрія нового покоління; - біоінженерія; - високопродуктивні технології і обладнання; - сучасні матеріали; - «розумні технології» 	<ul style="list-style-type: none"> - ІКТ-індустрія (насамперед у галузі розробки програмного забезпечення); - нові композиційні матеріали із заданими властивостями; - промислові нанобіотехнології (насамперед біомедицина і фармація, нові аграрні технології); - математичне моделювання для створення розумних виробничих систем; - космічні дослідження і розробки (зокрема розробка важких ракет)

Для досягнення поставлених цілей Україні потрібно збільшити експорт високотехнологічного обладнання, зменшити витрату грошей на різні псевдонаукові розробки, виділити технологічні пріоритети відповідно до світових тенденцій і вкладати кошти тільки у цих напрямках та навчитися управляти конкурентоспроможністю власної промислової продукції.

Проведемо аналіз особливостей управління конкурентоспроможністю промисловості у провідних країнах світу.

США. У США створено й використовується ряд спеціалізованих стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності. Одна з найбільш відомих таких програм складена для корпорації «IBM». Вона передбачає: переконання працівників у важливості реалізації програми підвищення конкурентоспроможності продукції корпорації й особистої участі в цьому кожного працівника; визначення рівня додаткових витрат на підвищення рівня конкурентоспроможності продукції (наприклад витрат на підвищення якості, поліпшення обслуговування тощо); розроблення методів і заходів мотивування виробництва конкурентоспроможної продукції; конкретизація методів контролю конкурентоспроможності продукції; введення принципу «нуль дефектів»; встановлення єдиного для всіх «дня міркування»; розроблення індивідуальних програм висококонкурентної бездефектної роботи; введення й використання систем заохочення за результатами [11].

Контроль за рівнем конкурентоспроможності здійснюється на всіх стадіях життєвого циклу продукції і має не лише контрольний, а й аналітичний характер. Такий контроль, що називають загальним, поділяється на ряд стадій: 1) контроль за розробкою нової продукції; 2) вхідний контроль матеріалів і комплектуючих; 3) контроль конкурентоспроможності процесу виготовлення продукції; 4) контроль обслуговування продукції у споживача.

Найважливішим критерієм ефективності системи управління конкурентоспроможністю продукції вважається ступінь задоволення запитів споживачів. Заходи з удосконалення системного управління конкурентоспроможністю орієнтовані не тільки на поточний період і найближчу перспективу, а й на далеке майбутнє.

Аналізуючи західноєвропейський досвід комплексного управління конкурентоспроможністю, слід зазначити, що впровадження систем конкурентоспроможності проводиться тут поетапно. На кожному етапі реалізується визначена програма, підготовлена групою менеджерів із конкурентоспроможності, вживаються конкретні заходи, які підвищують ефективність роботи із забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності [12].

Велика Британія. Велика Британія – високорозвинена індустріальна держава, промисловість якої дає майже 90 % експорту. Компанії Великої Британії є світовими лідерами за обсягом виробництва в деяких галузях промисловості: «Роллс-Ройс» – з виробництва авіаційних двигунів, «Брітіш-Стіл» – з виплавки сталі, «Шелл», «Брітіш петролеум» – з нафтопереробки. Як і інші країни, що мають незначні запаси мінеральних ресурсів, Велика Британія орієнтується на імпорт сировини. Підприємства, що її переробляють, розташовані в портових містах. Промисловість спрямована на розвиток трудо- та наукомістких галузей, особливо машинобудування.

Управління конкурентоспроможністю промисловості у королівстві складається з двох етапів: перший етап – забезпечення конкурентоспроможності на етапі проектування, другий – на етапі виробництва. Такий підхід дає можливість мінімізувати виникнення відхилення на етапі виробництва, адже чим пізніше виявляється помилка, тим більші видатки на її усунення.

Треба відзначити, що у промисловості Великої Британії найбільшу увагу приділяють рівню конкурентоспроможності сировини.

Німеччина. Управління конкурентоспроможністю промисловості Німеччини має свої особливості. Вона забезпечується за рахунок створення стійких форм вертикально-інтегрованих структур та переходу до високодиверсифікованих форм ведення господарювання. Німецькі промислові компанії, як і більшість крупних європейських виробників промислової продукції, є учасниками інтеграційного об'єднання, що дозволяє їм за рахунок об'єднання ресурсів, потужностей та можливостей отримати переваги від ефекту масштабу і розширити частку ринку. Важливим інструментом підтримки стабільності та зменшення ризику для промисловців розвинених країн стала логістика, а саме впровадження її методів та моделей у процес функціонування підприємства. Наприклад, такі відомі промислові гіганти, як General Motors, Massey-Ferguson, Renault реалізують одну з найпоширеніших мікрологістичних систем виробництва – систему Канбан, яка підтримує мінімальний рівень запасів та забезпечує безперервну роботу виробничих дільниць і персоналу. Аналіз 80 німецьких фірм свідчить про те, що завдяки впровадженню цієї системи забезпечується скорочення виробничих запасів на 50 %, запасів готової продукції – на 80 %, а продуктивність праці зростає на 20-50 % [13].

Що стосується контролю за конкурентоспроможністю промисловості Німеччини, то у країні найбільшу увагу приділяють рівню конкурентоспроможності конструкторських розробок.

Франція. Франція – економічно високорозвинена країна. Значного розвитку набули такі прогресивні галузі промисловості, як нафтопереробна, хімічна, машинобудівна, електротехнічна та електронна, виробництво будівельних матеріалів. Ряд галузей, а саме ядерна енергетика, інформатика, ракетобудування, завоювали міжнародне визнання. Тому питанням конкурентоспроможності промисловості у країні приділяється дуже висока увага.

До того ж, Франція має певні особливості у плані розміщення секторів промисловості. У столиці держави та її околицях виробляється близько 20 % усієї продукції, така ж частка належить Північному і Ліонському району. При цьому рівень індустріалізації в східних і північних регіонах істотно перевищує аналогічний показник центру, півдня і заходу країни. Варто враховувати той факт, що нині в країні на належному рівні розвитку знаходяться також електротехнічна і будівельна промисловість, біоіндустрія і багато інших галузей.

Модель управління конкурентоспроможністю французьких промислових компаній включає ряд положень: ціна продукції повинна відображати кон'юнктуру ринку; продукція має бути запропонована своєчасно; рівень конкурентоспроможності продукції повинен відповідати вимогам ринку. Велику увагу приділено рівню конкурентоспроможності технології та складської логістики.

Італія. У галузевій структурі промисловості Італії переважають обробні галузі (76 %). Провідна роль належить галузям машинобудування, хімічної промисловості, харчосмакової промисловості. Останніми роками зростає частка наукомістких галузей машинобудування. Змінюється і територіаль-

на структура промисловості: відбувається її децентралізація, переорієнтація на довізну сировину із розміщенням у припортових містах, зростання промислового потенціалу центру та півдня країни. У багатьох інших сферах діяльності, починаючи з післявоєнних років, держава також зробила істотний прорив. Серед них слід відзначити електротехнічну та меблеву промисловість, виробництво предметів розкоші, зброї, а також біоіндустрію.

Італійські монополістичні групи не надто помітні в світовій економіці. Так, до списку 500 найбільших компаній світу за річним оборотом (версія Fortune за 2007 р.) увійшли лише 10 італійських монополій. Це, взагалі, мало для такої великої країни. Слід зазначити, що компаній Німеччини в цьому списку – 37, Франції – 38, Великобританії – 33. Непорівнянні італійські компанії з компаніями з країн, зазначених вище, і за капіталізацією.

Управління конкурентоспроможністю промисловості Італії перебуває на не найкращому рівні. Це обумовлено рядом проблем, серед яких можна відзначити те, що в останні роки Італія стала ще більше відставати від більш розвинених країн у технологічному плані. Це пояснюється, перш за все, дуже скромними інвестиціями Італії в НДДКР. Італія тут займає одне з останніх місць і в Євро-союзі, і в ОЕСР, інвестуючи в НДДКР 1,12 % ВВП. Крім того, ці інвестиції дуже неефективно використовуються внаслідок надмірної бюрократизації управління, що продовжує бути типовим для італійської системи. Що ж стосується такого важливого показника, як кількість науковців на 1000 працюючих, то Італія в ОЕСР знаходиться на одному з останніх місць, поступаючись «першістю» в антирейтингу лише Туреччині й Мексиці. Італія також знаходиться позаду більшості європейських країн і за рівнем освіти.

Це, безумовно, впливає на рівень конкурентоспроможності промисловості країни та її регіонів.

Японія. В Японії є свої характерні риси управління конкурентоспроможністю, які обумовлені культурою та історичними особливостями. До них відносяться:

- багаторічне, послідовне і цілеспрямоване вирішення проблеми конкурентоспроможності. З кінця 1940-х років японська промисловість прямувала до комплексного управління конкурентоспроможністю, початком чого стало загальне освоєння статистичних методів контролю рівня якості, а відповідно, і рівня конкурентоспроможності;
- послідовне створення систем вивчення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх споживачів, формування культу споживача-замовника;
- принцип загальної участі («лідерства»), що реалізовується широким спектром дій – від національного законодавства до оцінювання й аналізу помилок, допущених конкурентами;
- усвідомлення поступової втрати ефективності навіть відмінною системою управління конкурентоспроможністю і регулярні перевірки функціонування такої системи;
- організація робіт, спрямованих на підвищення загального рівня конкурентоспроможності;
- модернізація інтелектуального і фізичного потенціалу працівників у формі участі в різних спеціалізованих гуртках;
- широко розвинена і постійно діюча система пропаганди значення зростання конкурентоспроможності продукції для забезпечення стійких темпів економічного зростання держави;
- державний вплив на зростання конкурентоспроможності національної продукції. Введено обов'язкову державну сертифікацію й паспортизацію продукції, що експортується [14].

Результати аналізу звіту про Світовий індекс промислової конкурентоспроможності за 2016 рік, підготовленого компанією «Делойт Туш Томацу Лімітед» («Делойт Глобал») і Радою з конкурентоспроможності США, свідчать, що промислове виробництво продовжує відігравати значну роль у розвитку глобальної економіки. Впливаючи на розвиток промислової інфраструктури, створення нових робочих місць, а також на показники валового внутрішнього продукту (ВВП), виробничий сектор відкриває шлях до економічного процвітання (рис. 1).

Розглядається зміна позицій серед країн світу в секторі промислового виробництва:

• *Керівники компаній вважають, що використання передових виробничих технологій є ключем до нових джерел підвищення конкурентоспроможності в майбутньому.* Враховуючи поєднання цифрового і матеріального аспектів у секторі промислового виробництва, респонденти дослідження вважають, що використання інноваційних технологій є основним чинником для підвищення конкурентоспроможності.

• *У процесі переходу на забезпечення вищої якості передові виробництва віддають перевагу розвиненим країнам.* Враховуючи, що галузь промислового виробництва дедалі частіше використовує сучасні продукти, інноваційні технологічні процеси і матеріали, у 2016 році центр впливу у сфері

промислового виробництва ХХ століття (США, Німеччина, Японія і Великобританія) змістився до десятки найбільш конкурентоспроможних країн світу.

Table 1: Global CEO survey: 2016 Global Manufacturing Competitiveness Index rankings by country

2016 (Current)			2020 (Projected)			
Rank	Country	Index score (100=High) (10=Low)	Rank	2016 vs. 2020	Country	Index score (100=High) (10=Low)
1	China	100.0	1	(▲ +1)	United States	100.0
2	United States	99.5	2	(▼ -1)	China	93.5
3	Germany	93.9	3	(↔)	Germany	90.8
4	Japan	80.4	4	(↔)	Japan	78.0
5	South Korea	76.7	5	(▲ +6)	India	77.5
6	United Kingdom	75.8	6	(▼ -1)	South Korea	77.0
7	Taiwan	72.9	7	(▲ +1)	Mexico	75.9
8	Mexico	69.5	8	(▼ -2)	United Kingdom	73.8
9	Canada	68.7	9	(▼ -2)	Taiwan	72.1
10	Singapore	68.4	10	(▼ -1)	Canada	68.1
11	India	67.2	11	(▼ -1)	Singapore	67.6
12	Switzerland	63.6	12	(▲ +6)	Vietnam	65.5
13	Sweden	62.1	13	(▲ +4)	Malaysia	62.1
14	Thailand	60.4	14	(↔)	Thailand	62.0
15	Poland	59.1	15	(▲ +4)	Indonesia	61.9
16	Turkey	59.0	16	(▼ -1)	Poland	61.9
17	Malaysia	59.0	17	(▼ -1)	Turkey	60.8
18	Vietnam	56.5	18	(▼ -5)	Sweden	59.7
19	Indonesia	55.8	19	(▼ -7)	Switzerland	59.1
20	Netherlands	55.7	20	(▲ +3)	Czech Republic	57.4
21	Australia	55.5	21	(▼ -1)	Netherlands	56.5
22	France	55.5	22	(▼ -1)	Australia	53.4
23	Czech Republic	55.3	23	(▲ +6)	Brazil	52.9
24	Finland	52.5	24	(↔)	Ireland	49.7
25	Spain	50.6	25	(▲ +2)	South Africa	49.3
26	Belgium	48.3	26	(▼ -4)	France	49.1
27	South Africa	48.1	27	(▼ -2)	Spain	48.4
28	Italy	46.5	28	(▲ +5)	Romania	45.9
29	Brazil	46.2	29	(▼ -3)	Belgium	45.8
30	United Arab Emirates	45.4	30	(▼ -2)	Italy	45.0
31	Ireland	44.7	31	(↔)	Ireland	43.7
32	Russia	43.9	32	(↔)	Russia	43.6
33	Romania	42.8	33	(▼ -3)	United Arab Emirates	42.6
34	Saudi Arabia	39.2	34	(▲ +2)	Colombia	40.9
35	Portugal	37.9	35	(↔)	Portugal	40.1
36	Colombia	35.7	36	(▼ -2)	Saudi Arabia	36.1
37	Egypt	29.2	37	(↔)	Egypt	28.3
38	Nigeria	23.1	38	(↔)	Nigeria	25.4
39	Argentina	22.9	39	(↔)	Argentina	24.6
40	Greece	10.0	40	(↔)	Greece	10.0

Source: Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its affiliate Deloitte, 2016 Global Manufacturing Competitiveness Index

Рис. 1. Світовий індекс промислової конкурентоспроможності за 2016 р. та прогноз на 2020 р. [15]

• *Поява двох регіональних лідерів на конкурентному ринку.* Серед топ-10 конкурентоспроможних країн у секторі промислового виробництва Північна Америка та Азіатсько-Тихоокеанський регіон посіли провідні позиції. Три північноамериканські країни потрапили до першої десятки рейтингу і, як очікується, збережуть свої позиції протягом наступних п'яти років. Очікується, що до 2020 року п'ять країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, серед яких Китай, Японія, Південна Корея, Тайвань та Індія, увійдуть до першої десятки рейтингу, залишивши в ньому лише два вільних місця для країн Європи, які посядуть Німеччина і Великобританія.

• *Країни БРІК не витримують конкуренції.* На думку респондентів, серед країн БРІК (Бразилія, Росія, Індія і Китай) лише Китай може потрапити до рейтингу топ-10 конкурентоспроможних країн у секторі промислового виробництва в 2016 році. Решта країн БРІК втрачала свої рейтингові позиції протягом останніх кількох років.

• *Велика п'ятірка.* Очікується, що п'ять країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону – Малайзія, Індія, Таїланд, Індонезія і В'єтнам (відомі як МІТІ-В або Mighty Five) увійдуть до рейтингу топ-15 конкурентоспроможних країн у секторі промислового виробництва протягом наступних п'яти років.

Висновки. Світовий досвід управління конкурентоспроможністю промисловості довів доцільність і необхідність для України та її регіонів інтеграції до Європейського Союзу. Конкурентоспро-

можність промисловості регіонів України буде значно вищою, якщо запрацює державна регіональна політика, яка базується на європейських принципах та підкріплена реформою адміністративно-територіальною устрою, децентралізацією з чітким розмежуванням повноважень між державними органами влади та органами місцевого самоврядування. Держава має стимулювати розвиток міжнародної кооперації у виробничій та науково-технічній сфері, забезпечувати інформаційно-консалтингову підтримку міжрегіональної взаємодії та стимулювати поглиблення зовнішніх виробничих і фінансових зв'язків з метою конкурентних переваг країни в цілому.

Список використаної літератури

1. Андреева Л. Взгляд на системную конкурентоспособность как доминанту устойчивого экономического развития / Л. Андреева, Е. Миргородская // *Экономист*. – 2004. – № 1. – С. 81–88.
2. Беленький П. Ю. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможності регіону / П. Ю. Беленький, В. І. Шевченко-Марсель, О. О. Другов. – Львів : ІРД НАН України, 2006. – 129 с.
3. Валеева Ю. С. Теоретические основы анализа и оценки конкурентоспособности промышленного комплекса : [Электронный ресурс] / Ю. С. Валеева, В. Ю. Кулькова, Н. С. Исаева. – Режим доступа : <http://www.econ.asu.ru/lib/sborn/natc2006/pdf/16.pdf>
4. Долішній М. І. Стратегічні фактори глобальної конкуренції і механізми забезпечення конкурентоспроможності регіонів / М. І. Долішній, П. Ю. Беленький, Н. І. Гомольська // *Конкурентоспроможність : проблеми науки і практики : монографія*. – Харків : ВД «Інжек», 2006. – 248 с.
5. Коваленко С. І. Стратегічні пріоритети підвищення конкурентоспроможності транскордонних регіонів в умовах розширення ЄС / С. І. Коваленко // *Вісник соціально-економічних досліджень*, – 2013. – Вип. 2 (49). – Ч. 1. – С. 123–130.
6. Ковальська Л. Л. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності регіонів держави / Л. Л. Ковальська // *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка» : зб. наук. праць / Луцьк. нац. техн. ун-т*. – Вип. 5 (17). – Ч. 2. – Луцьк, 2008. – 360 с.
7. Крячко Є. М. Формування державної цільової програми підвищення конкурентоспроможності регіонів України. : автореф. дис. ... канд. екон. наук : [спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством»] / Є. М. Крячко. – Харків : НДЦ індустр. проблем розвитку НАН України, 2008. – 20 с.
8. Федак Т. В. Регіональні фактори забезпечення конкурентоспроможності продукції : дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 / Федак Т. В. – Львів, 2001. – 238 с.
9. Промислова політика посткризової економіки : кол. монографія / [Дейнеко Л. В., Якубовський М. М., Шелудько Е. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко; д-ра екон. наук, проф. М. М. Якубовського ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Київ, 2014. – 316 с.
10. Матюшенко І. Ю. Технологічна конкурентоспроможність України в умовах нової промислової революції і розвитку конвергентних технологій / І. Ю. Матюшенко // *Проблеми економіки*. – 2016. – № 1. – С. 108–119.
11. Дікань В. Л. Управління конкурентоспроможністю корпорацій в Європі : підручник / В. Л. Дікань, В. І. Савчук. – Київ : Знання, 2004. – 207 с.
12. Кузьмін О. Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : підручник. / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль. – Львів : Компакт-ЛВ, 2005. – 403 с.
13. Окландер М. А. Контуры экономической логистики / М. А. Окландер. – Київ : Наук. думка, 2008. – 176 с.
14. Такамацу К. Методи управління конкурентоспроможністю японських виробників : монографія / К. Такамацу. – Київ : Бліц-Інформ. 2004. – 398 с.
15. Режим доступу : <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/global-manufacturing-competitiveness-index.html>
16. Коломицева О. Positioning of a region and shaping its image in a global environment / О. Коломицева // *The Social and Economic Revue journal Faculty of Social and Economic Relations Alexander Dubček University of Trenčín*, vol. 04/2016, p. 101–113.
17. Коломицева О. В. Стратегія структурних змін економіки регіонів: методологія і практика: монографія / О. В. Коломицева / Черкаси : Брама-Україна, 2010. – 372 с.

References

1. Andreeva, L., Mirgorodskaya, E. (2004), "The look on system competitiveness as a dominant of sustainable economic development" ["Vzglyad na sistemnyuyu konkurentosposobnost kak dominantu ustoychivogo ekonomicheskogo razvitiya"], *Economist*, No. 1, pp. 81–88.
2. Belenkiy, P. Yu., Shevchenko-Marsel, V. I., Drugov, O. O. Investment and innovational providing of regional competitiveness [Investitsiyno-innovatsiysne zabezpechennya konkurentospromozhnosti rehionu], IRD NAN Ukrayini, Lviv, 129 p.
3. Valeeva, Yu. S., Kulkova, V. Yu., Isaeva, N. S. "Theoretical bases of the analysis and assessment of industrial complex competitiveness" ["Teoreticheskie osnovyi analiza i otsenki konkurentosposobnosti promyshlennogo kompleksa"], available at: <http://www.econ.asu.ru/lib/sborn/natc2006/pdf/16.pdf>

4. Dolishniy, M. I., Belenkiy, P. Yu., Gomolska, N. I. (2006), Strategic factors of global competitiveness and mechanisms for providing regions competitiveness [Strategichni faktory globalnoyi konkurentsii i mehanizmy zabezpechennya konkurentospromozhnosti regioniv], Konkurentospromozhnist: problemy nauky i praktyky, VD "Inzhek", Harkiv, 248 p.
5. Kovalenko, S. I. (2013), "Strategic priorities to increase the competitiveness of transboundary regions in the conditions of EU enlargement" ["Strategichni priorytety pidvyschennya konkurentospromozhnosti transkordonnykh rehioniv v umovah rozshyrennya ES"], *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, Issue 2 (49), part 1, pp. 123–130.
6. Kovalska, L. L. (2008), "Methodological approaches to the assessment of state regions competitiveness" ["Metodychni pidhody do otsinky konkurentospromozhnosti rehioniv derzhavy"], *Ekonomichni nauky. Seriya "Rehionalna ekonomika": zb. nauk. prats*, Lutsk, Issue 5 (17), part 2, 360 p.
7. Kryachko, E. M. (2008), Formation of state target program to increase the competitiveness of regions of Ukraine [Formuvannya derzhavnoyi tsilovoyi programy pidvyschennya konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrayiny]: the author's abstract for Ph.D. in Economics: 08.00.03 "Economics and management by national economy", NDTs Industr. problem rozvytku NAN Ukrayiny, Harkiv, 20 p.
8. Fedak, T. V. (2001), Regional factors to provide production competitiveness [Rehionalni faktory zabezpechennya konkurentospromozhnosti produktsii]: the thesis for Ph.D in Economics: 08.10.01, Lviv, 238 p.
9. Deyneko, L. V., Yakubovskyy, M. M., Sheludko, E. I. et al. (2014), Industrial policy of post-crisis economy [Promyslova polityka postkryzovoyi ekonomiky], Kyiv, 316 p.
10. Matyushenko, I. Yu. (2016), "Technological competitiveness of Ukraine in the conditions of new industrial revolution and the development of convergent technologies" ["Tehnologichna konkurentospromozhnist Ukrayiny v umovah novoyi promyslovyi revolyutsii i rozvytku konvergentnykh tekhologiy, *Problemy ekonomiky*, No. 1, pp. 108–119.
11. Dikan, V. L., Savchuk, V. I. (2004), Management by the competitiveness of corporations in Europe [Upravlinnya konkurentospromozhnistyu korporatsiy v Evropi], Znannya, Kyiv, 207 p.
12. Kuzmin, O. E., Gorbal, N. I. (2005), Management by international centerprise competitiveness [Upravlinnya mizhnarodnoyu konkurentospromozhnistyu pidpryemstva], Kompakt-LV, Lviv, 403 p.
13. Oklander, M. A. (2008), Contours of economic logistics [Konturyi ekonomicheskoy logistiki], Nauk. dumka, Kyiv, 176 p.
14. Takamatsu, K. Methods for management by Japanese producers competitiveness [Metody upravlinnya konkurentospromozhnistyu yaponskykh vyrobnykiv], Blits-Inform, Kyiv, 398 p.
15. Available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/global-manufacturing-competitiveness-index.html>
16. Kolomytseva O. Positioning of a region and shaping its image in a global environment / O.Kolomytseva // The Social and Economic Revue journal Faculty of Social and Economic Relations Alexander Dubček University of Trenčín, vol. 04/2016, p. 101–113.
17. Kolomytseva O.V. Stratehiya strukturnykh zmin ekonomiky rehioniv: metodolohiya i praktyka: monohrafiya // O.V.Kolomytseva / Cherkasy : Brama-Ukrayina, 2010. – 372 s.

N. Kondratenko, L. Obolentseva

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN MANAGEMENT BY THE COMPETITIVENESS OF THE INDUSTRY OF THE COUNTRY AND ITS REGIONS

The article summarizes international experience in management by the competitiveness of regional industry and its adaptation to Ukrainian realities.

The authors have noted that today the logic of the development of industrial competitiveness, including regional aspect, must meet the challenges of modern international economic relations. The current dynamics of international economic relations demonstrates the strengthening of the role of collective efforts in the formation of proportionate responses to the crises of the world market.

The main objectives of state industrial policy of leading world countries are underlined. The priorities in advanced production technologies in EU, USA and China are determined. The analysis of peculiarities of management by the competitiveness in the leading world countries is conducted. The global industrial competitiveness index in 2016 and the forecast for 2020 is presented and analyzed. It has been concluded that the competitiveness of the industry in the regions of Ukraine would be much higher with the work of state regional policy which is based on European principles and strengthened by the reform of administrative and territorial structure.

Keywords: *management, competitiveness, industry, leading world countries, regions.*